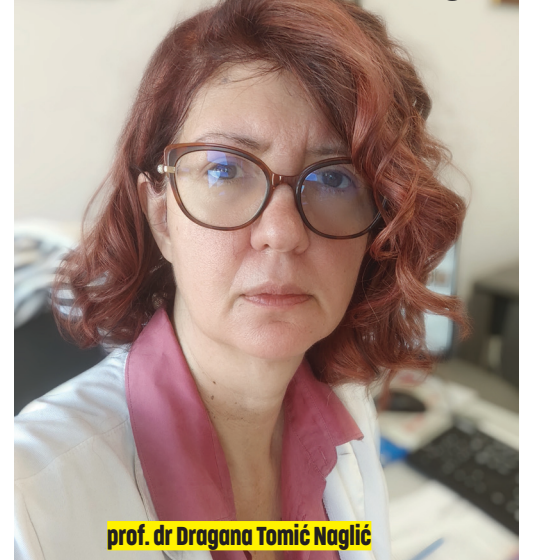

»» X FAKTOR Prolaktin - hormon koji mora da bude u potpunoj ravnoteži da bi žena mogla

HIPERPROLAKTINEMIJA: BOLEST ILI STANJE

O neobičnom i sve češćem problemu za Alo! odgovara na pitanja prof. dr Dragana Tomić Naglič, internista-endokrinolog, upravnik Klinike za endokrinologiju, dijabetes i bolesti metabolizma UKC Vojvodine

prof. dr Dragana Tomić Naglič

PIŠE: M. J. M.

Prolaktin je hormon koji ostvaruje preko 300 bioloških aktivnosti, utičući na rad ostalih žlezda sa unutrašnjim lučenjem, na sposobnost jetre da sintetiše supstance sa hormonskim aktivnostima, balans vode i elektrolita u organizmu, ali je svakako najznačajnija uloga prolaktina u reprodukcionalnoj funkciji.

O funkcionisanju organizma sa normalnim i povišenim vrednostima ovog hormona razgovarali smo sa prof. dr Draganom Tomić Naglič, internistom-endokrinologom, upravnikom Klinike za endokrinologiju, dijabetes i bolesti metabolizma UKC Vojvodine.

- Potpuni nedostatak prolaktina dovodi do steriliteta i sprečava razvoj seksualnih karakteristika kod žena. Isto tako i povišena vrednost prolaktina utiče na poremećaj sazrevanja jajne ćelije i onemogućava začeće. Tokom trudnoće nivo prolaktina raste do 10 puta, a normalizuje se dve do tri nedelje nakon porođaja. Ukoliko žena doji dete, nivo prolaktina ostaje povećan

Simptomi hiperprolaktinemije variraju, od uvećanja telesne mase, poremećaja menstrualnog ciklusa, nemogućnosti začeća, opadanja kose, iscetka iz dojke, pojačane maljavosti, pojave akni

sve do prestanka dojenja - objasnila je lekarka na početku razgovora za Alo!

Ona ističe da je važno da svi znaju da povišeni nivo prolaktina u krvi ne mora automatski da znači i bolest.

- Postoje brojna fiziološka stanja u kojima se meri povišen nivo prolaktina. To su pre svega trudnoća, stres, dojenje, san, fizička aktivnost i vreme tokom i nakon seksualnog odnosa. Upravo iz navedenih razloga, pre nego što pošaljemo osobu na određivanje prolaktina u krvi, dajemo joj savet da prethodno veče spava 7-8 časova, da to veče izbegava seksualni odnos, da pre uzorkovanja krvi ne jede, to jutro da se ne bavi fizičkom aktivnošću i da provede najmanje dva sata u budnom stanju.

Sa druge strane, povišen nivo prolaktina može da se javi i kao uzgredni nalaz kod nekih drugih oboljenja - na primer teža oštećenja jetre i bubrega ili kod upotrebe nekih lekova, kao što su pojedini lekovi za smanjen pritisak, neki iz grupe psihijatrijske terapije, lekovi za bolove na bazi opioida i kontraceptivni lekovi. Takođe, blago povišene vrednosti prolaktina mogu biti prisutne i u nelečenoj

Saveti stručnjaka

Iako ovaj problem ne uzrokuje stil života niti ishrana, u isto vreme može postojati povišen nivo šećera ili masnoća u krvi. Ukoliko ovi poremećaji postoje u dogovoru sa nutricionistom i lekarom, pravi se plan ishrane i eventualno se uvode lekovi. Kako hiperprolaktinemiju izaziva i stres, potrebno je nivo stresa svesti na minimum. Mehanički pritisak na grudi kod žena može izazvati hiperprolaktinemiju, te se savetuje nošenje udobnih i ne suviše tesnih grudnjaka i korseta.

smanjenoj funkciji štitaste žlezde i u sindromu policističnih jajnika.

I na kraju, prolaktin može biti povišen usled bolesti hipofize ili hipotalamusa. Najčešća bolest povezana sa hiperprolaktinemijom je prolaktinsekretujući adenom hipofize, dobroćudni tumor najčešće veličine do jednog centimetra, mada je moguće da naraste i preko ovih granica.

Ukoliko se javi u fiziološkim uslovima, povišen nivo prolaktina može proći bez simptoma, ali u prethodno opisanim bolestima simptomi hiperprolaktinemije variraju od uvećanja telesne mase, poremećaja menstrualnog ciklusa, nemogućnosti začeća, opadanja kose, iscetka iz dojke, pojačane maljavosti, pojave akni, a kod muškaraca može se javiti oslabljeni libido i smanjenje potencije - objašnjava dr Tomić Naglič.

Prema njenim rečima, povišeni nivo prolaktina se može naći kod 10 odsto opšte populacije.

- Najčešći uzrok povišenog nivoa prolaktina je hipersekrecija iz adenoma hipofize, a učesta-

lost ovog oboljenja je kod žena 90/100.000 žena, dok je kod muškaraca taj broj znatno manji i čini 20/100.000 - objašnjava.

Povišen nivo prolaktina u krvi se lako otkriva, ali za postavljanje dijagnoze bolesti potrebna su opsežna ispitivanja.

- Ispitivanja obuhvataju saznanja o prethodnim bolestima, upotrebi lekova, navikama, adekvatnosti uzorkovanja materijala i drugih laboratorijskih parametara, klinički pregled, kao i snimanje magnetnom rezonancom predela hipofize.

Ukoliko je povišen nivo prolaktina posledica stila života ili upotrebe lekova, ovi uzroci se uglavnom lako uklone. Međutim, ako je hiperprolaktinemija posledica adenoma na hipofizi, to označava hronično stanje sa kojim se bolesnik suočava.

- Uvođenjem medikamentozne terapije i po normalizaciji nivoa prolaktina u krvi simptomima se gube, te se bolesnik vraća svakodnevnom životu, osim što zahteva povremene kontrole kod endokrinologa i prilagođavanja

terapije.

Za lečenje hiperprolaktinemije postoje efikasna medikamentozna sredstva dostupna celoj populaciji.

- Ova sredstva utiču ne samo na snižavanje nivoa prolaktina u krvi nego i na smanjenje veličine adenoma iz kog se prolaktin luči. Propisuju se isključivo prema indikaciji endokrinologa ili ginekologa. U slučaju velikih adenoma koji pritiskaju okolne strukture moguće je izvesti i operativno lečenje, koje izvodi neurohirurg.

Kada se nivo prolaktina vrati u normalu, tegobe se povlače.

- Za žene je ovo jako značajno jer se primećuje odmah normalizacija menstrualnog ciklusa i mogućnost začeća. Većina žena sa ovim problemom pod terapijom ostvari trudnoću. U kliničkoj praksi tokom trudnoće i dojenja lekovi se ukidaju, jer su ovo stanja koja zahtevaju povišen nivo prolaktina. Nakon obustave dojenja u konsultaciji sa endokrinologom bolesnice se vraćaju svojoj uobičajenoj terapiji - zaključila je sagovornica Alo!.

Muškarci su neoprezni s prolaktinom

Kod žena se problem s prolaktinom znatno lakše otkriva jer su i prvi simptomi vezani za poremećaj menstrualnog ciklusa, te se žene vrlo brzo jave endokrinologu ili ginekologu.

- Malo teže se hiperprolaktinemija otkriva kod muškaraca. Prvi simptomi su vezani za poremećaj libida i smanjenu potenciju, što se najpre pripisuje stresu. Uz to, poremećaj potencije je još uvek tabu tema i u razvijenijim društvima, što odlaže odlazak muškaraca lekaru - kaže sagovornica Alo!